

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

6. dubna 2006^{*}

Ve věci C-551/03 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podaný dne 29. prosince 2003,

General Motors BV, dříve General Motors Nederland BV a Opel Nederland BV, se sídlem v Lage Mosten (Nizozemsko), zastoupená D. Vandermeersch a R. Sneldersem, advocaten, jakož i T. Graf, Rechtsanwalt, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastník řízení podávající kasační opravný prostředek,

příčemž dalším účastníkem řízení je:

Komise Evropských společenství, zastoupená W. Möllsem a A. Whelanem, jako zmocněnci, ve spolupráci s J. Flynnem, QC, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

^{*} Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. Malenovský, S. von Bahr (zpravodaj), A. Borg Barthet a U. Lõhmus, soudci,

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 14. července 2005,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 25. října 2005,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se General Motors BV domáhá zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 21. října 2003, General Motors Nederland a Opel Nederland v. Komise (T-368/00, Recueil, s. II-4491, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Soud částečně zrušil rozhodnutí Komise 2001/146/ES ze dne 20. září 2000 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES (věc COMP/36.356 – Opel) (Úř. věst. L 59, s. 1, dále jen „sporné rozhodnutí“).

Skutkový základ sporu

- 2 Skutkový základ a právní rámec, jak vyplývají z napadeného rozsudku, lze shrnout následovně.
- 3 Opel Nederland BV (dále jen „Opel Nederland“) byla založena dne 30. prosince 1994 jako 100% dceřiná společnost General Motors Nederland BV (dále jen „General Motors Nederland“). Je jedinou tuzemskou společností prodávající pod značkou Opel v Nizozemsku. Předmět její činnosti zahrnuje dovoz, vývoz a velkoobchod s motorovými vozidly, jakož i náhradními díly a příslušenstvím. Tato společnost uzavřela smlouvy o autorizovaném prodeji a servisu s přibližně 150 autorizovanými prodejci, kteří se díky tomu stali součástí distribuční sítě Opel v Evropě jakožto autorizovaní další prodejci.
- 4 Smlouvy o autorizovaném prodeji jsou za určitých podmínek vyňaty z použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES (nyní čl. 81 odst. 1 ES), a to na základě nařízení Komise (EHS) č. 123/85 ze dne 12. prosince 1984 o použití čl. [81] odst. 3 Smlouvy o EHS na kategorie dohod o distribuci a servisu motorových vozidel (Úř. věst. 1985, L 15, s. 16). Uvedené nařízení bylo k 1. říjnu 1995 nahrazeno nařízením Komise (ES) č. 1475/95 ze dne 28. června 1995 (Úř. věst. L 145, s. 25).
- 5 Článek 3 odst. 10 písm. a) obou nařízení opravňuje výrobce nebo jeho dovozce, aby zakázal autorizovaným prodejcům dodávat smluvní zboží a odpovídající zboží dalšímu prodejci, který není součástí prodejní sítě. Naproti tomu ani jedno z nařízení neopravňuje výrobce či jeho dovozce, aby zakázal autorizovaným prodejcům

dodávat smluvní zboží a odpovídající zboží konečným spotřebitelům, jejich zmocněným zprostředkovatelům či jiným autorizovaným prodejcem distribuční sítě výrobce nebo dovozce.

- 6 Ve dnech 28. a 29. srpna 1996 Opel Nederland zaslala dopis 18 autorizovaným prodejcem, kteří v prvním pololetí roku 1996 vyvezli nejméně 10 vozidel. Dopis zněl takto:

„[...] Zjistili jsme, že vaše společnost prodala v prvním pololetí roku 1996 značný počet motorových vozidel Opel do zahraničí. Jejich počet je natolik významný, že v nás vyvolává silné podezření, že tyto prodeje nejsou v souladu se zněním ani smyslem současné nebo budoucí smlouvy o autorizovaném prodeji Opel. [...] Máme v úmyslu porovnat vaši odpověď s údaji ve vašem účetnictví. O dalším postupu vás budeme informovat. Výše uvedené nemění nic na tom, že vaší zásadní povinností je dosahovat příznivých obchodních výsledků ve své oblasti odborného působení [...]“.

- 7 Na schůzce dne 26. září 1996 vedení společnosti Opel Nederland rozhodlo o přijetí několika opatření týkajících se vývozu z Nizozemska. Zápis z této schůzky popisuje tato opatření následovně:

„[...] Přijatá rozhodnutí:

- 1) Opel Nederland BV provede audit u všech autorizovaných prodejců (20), o nichž je známo, že uskutečňují vývozy. Pořadí priorit je sestupné, jak je uvedeno na seznamu vyvážejících autorizovaných prodejců ze dne 26. září 1996. Pan Naval [finanční ředitel] se postará o provedení auditu.

- 2) Pan de Heer [ředitel prodeje a marketingu] odpoví všem autorizovaným prodejcům, kteří odpověděli na první dopis o vývozních činnostech, jež jim Opel zaslala. Budou tak informováni o provedení auditu i o potížích s dodáváním, které mají za následek omezené přiděly motorových vozidel.
- 3) Regionální vedoucí prodeje budou v následujících dvou týdnech jednat s vyvážejícími autorizovanými prodejci o vývozních činnostech. Autorizovaným prodejcům se oznámí, že v důsledku problémů s dostupností zboží jim bude dodáno pouze (až do odvolání) takové množství výrobků, jež uvádí jejich norma hodnocení prodeje. Budou vyzváni, aby regionálnímu vedoucímu oznámili, které z objednávek v pořadníku si skutečně přejí obdržet. Bude pak na samotných autorizovaných prodejcích, aby vyřešili problémy, které by mohly nastat ve vztahu k jejich kupujícím.
- 4) Autorizovaní prodejci, kteří oznámí regionálnímu vedoucímu, že nehodlají ukončit vývoz motorových vozidel ve velkém měřítku, budou pozváni na setkání s pány De Leeuw [generálním ředitelem] a De Heer dne 22. října 1996.
- 5) Pan Notenboom [ředitel pro prodejní personál] požádá GMAC, aby ověřila stavy zásob autorizovaných prodejců za účelem stanovení přesného množství zbývajících výrobků. Lze očekávat, že v mezidobí bude značná část vyvezena.
- 6) Do budoucna nebude brán zřetel na motorová vozidla prodaná v rámci prodejních kampaní, která však nebudou zaregistrována v Nizozemsku. Naše konkurence uplatňuje podobná pravidla.

7) Pan Aukema [vedoucí pro podporu prodeje výrobků] vymaže jména vyvážejících autorizovaných prodejců ze seznamů sestavených pro propagační kampaně. Jejich další účast bude záviset na výsledcích auditu.

8) Pan Aelen [finanční personální ředitel] napíše autorizovaným prodejcům dopis, kterým je informuje o tom, že od 1. října 1996 jim bude Opel Nederland BV účtovat 150 NLG za dodání (na požádání) úředních dovozních prohlášení, jako je schválení typu, i za přípravu celních dokladů pro některá motorová vozidla osvobozena od daně (určená například pro diplomaty).“

8 Po dopisech ze dnů 28. a 29. srpna 1996 a odpovědích autorizovaným prodejcům na ně zaslala Opel Nederland dne 30. září 1996 dotyčným 18 autorizovaným prodejcům nový dopis. Ten zněl následovně:

„[...] Jsme zklamáni vaší odpovědí, protože znamená, že nemáte sebemenší představu o společných zájmech všech autorizovaných prodejců Opel a Opel Nederland. Naše oddělení auditu ověří vaše prohlášení. Před obdržení výsledků kontroly nebudete dostávat informace o kampaních, jelikož si nemůžeme být jisti správností vašich údajů [...]“

9 Plánované audity byly provedeny v období od 19. září do 27. listopadu 1996.

10 Dne 24. října 1996 rozeslala Opel Nederland všem autorizovaným prodejcům oběžník o prodeji konečným uživatelům v zahraničí. Podle tohoto oběžníku mohli autorizovaní prodejci volně prodávat konečným uživatelům s pobytem či sídlem na území Evropské unie, kteří rovněž mohli využít služeb zprostředkovatele.

- 11 V návaznosti na informace, podle nichž Opel Nederland sledovala strategii spočívající v systematickém narušování vývozů nových motorových vozidel z Nizozemska do jiných členských států, Komise Evropských společenství dne 4. prosince 1996 nařídila rozhodnutím provést šetření podle čl. 14 odst. 3 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3). Tato šetření byla provedena ve dnech 11. a 12. prosince 1996 u Opel Nederland a u de Van Twist, autorizovaného prodejce Opel v Dordrechtu (Nizozemsko).
- 12 Dne 12. prosince 1996 Opel Nederland rozeslal autorizovaným prodejcům pokyny k prodeji nových motorových vozidel dalším prodejcům a zprostředkovatelům.
- 13 Oběžníkem ze dne 20. ledna 1998 Opel Nederland informovala své autorizované prodejce o tom, že vyloučení vyplácení prémie v případě prodeje na vývoz bylo se zpětnou účinností zrušeno.
- 14 Dne 21. dubna 1999 Komise doručila společností General Motors Nederland a Opel Nederland oznámení námitek.
- 15 Dne 20. září 2000 Komise přijala sporné rozhodnutí.

Sporné rozhodnutí

- ¹⁶ Sporným rozhodnutím Komise žalobkyním uložila pokutu ve výši 43 milionů eur za porušení čl. 81 odst. 1 ES. V tomto rozhodnutí Komise dospěla k závěru, že Opel Nederland uzavřela s autorizovanými prodejci Opel usazenými v Nizozemsku smlouvy směřující k omezování či zákazu prodeje motorových vozidel Opel na vývoz konečným uživatelům s pobytem či sídlem v jiných členských státech a autorizovaným prodejcům Opel rovněž usazeným v jiných členských státech.
- ¹⁷ Uvedený závěr se zakládal na následujících základních tvrzeních: zaprvé, v září 1996 Opel Nederland schválila obecnou strategii pro omezování či bránění veškerému prodeji na vývoz z Nizozemska; zadruhé, obecná strategie Opel Nederland byla uskutečňována prostřednictvím individuálních opatření prováděných po společné dohodě s autorizovanými prodejci v rámci obvyklého plnění smluv o autorizovaném prodeji, která se stala nedílnou součástí smluvních vztahů udržovaných Opel Nederland s autorizovanými prodejci své sítě selektivní distribuce v Nizozemsku.
- ¹⁸ Podle sporného rozhodnutí zahrnovala obecná strategie zejména následující opatření:
- politiku omezující zásobování;
 - politiku omezující prémie s vyloučením prodeje na vývoz konečným spotřebitelům z prémiových kampaní na maloobchodní prodej, uplatňovanou od 1. října 1996 do 20. ledna 1998;

- přímý zákaz vývozu bez rozdílu uplatňovaný od 31. srpna do 24. října 1996, pokud šlo o prodej konečným spotřebitelům, a od 31. srpna do 12. prosince 1996, pokud šlo o prodej jiným autorizovaným prodejcem Opel.

¹⁹ Co se týče stanovení výše pokuty, sporné rozhodnutí uvádí, že Komise byla na základě ustanovení článku 15 nařízení č. 17 povinna vzít v úvahu všechny okolnosti projednávaného případu, zvláště pak závažnost a délku trvání protiprávního jednání.

²⁰ Ve sporném rozhodnutí Komise kvalifikovala protiprávní jednání jako velmi závažné, jelikož Opel Nederland bránila dosažení cíle jednotného trhu. Vzala v úvahu významné postavení značky Opel na relevantních trzích v Unii. Podle tohoto rozhodnutí se účinky protiprávního jednání rozšířily i na trhy jiných členských států. Opel Nederland údajně jednala úmyslně, jelikož nemohla přehlédnout skutečnost, že účelem dotčených opatření bylo omezovat hospodářskou soutěž. V závěru měla Komise za to, že částka 40 milionů eur byla přiměřeným základem pro stanovení výše pokuty.

²¹ Pokud jde o délku trvání protiprávního jednání, Komise se domnívala, že protiprávní jednání trvalo od konce srpna či začátku září 1996 do ledna 1998, tedy 17 měsíců, což představuje střednědobé protiprávní jednání. Po zohlednění délky trvání tří zvláštních opatření považovala Komise za odůvodněné zvýšit částku 40 milionů eur o 7,5%, tj. o 3 miliony eur, aby výše pokuty činila 43 milionů eur.

- 22 Nakonec se Komise domnívala, že v projednávaném případě nebylo polehčujících okolností, zejména proto, že Opel Nederland i po šetřeních uskutečněných ve dnech 11. a 12. prosince 1996 pokračovala v provádění základního prvku předmětného protiprávního jednání, a sice politiky omezující prémie.

Napadený rozsudek

- 23 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 30. listopadu 2000 General Motors Nederland a Opel Nederland podaly žalobu, kterou se domáhaly zrušení sporného rozhodnutí a podpůrně zrušení či snížení pokuty uložené tímto rozhodnutím.

- 24 V rámci prvního žalobního důvodu General Motors Nederland a Opel Nederland popřely, že by Opel Nederland někdy schválila strategii pro omezování či bránění veškerému vývozu bez rozdílu. Z přesného znění dokumentů, z nichž Komise vycházela, zejména ze zápisu ze schůzky ze dne 26. září 1996, vyplývá, že jediným cílem strategie bylo omezit nepovolený prodej na vývoz neautorizovaným dalším prodejcem, který tehdy platné smlouvy o autorizovaném prodeji zakazovaly, a nikoli omezit dovolený vývoz ke konečným spotřebitelům či jiným autorizovaným prodejcem.

- 25 Soud v bodě 45 napadeného rozsudku konstatoval, že tvrzení Komise se zakládala na zápisu ze schůzky vedení ze dne 26. září 1996, který je výsledným dokumentem týkajícím se opatření přijatých nejvyššími vedoucími pracovníky Opel Nederland.

- 26 V bodě 47 napadeného rozsudku Soud uvedl, že tvrzení žalobkyně, podle nichž Opel Nederland pouze usilovala o omezení vývozu odporujícího smlouvám o autorizovaném prodeji, text zápisu nijak nedokládá.
- 27 V bodě 48 napadeného rozsudku Soud dodal, že tento výklad potvrdilo studium několika interních dokumentů, které prokazují, že vedoucí pracovníci Opel Nederland byli znepokojeni nárůstem vývozu a že uvažovali o opatřeních zaměřených na omezení, ne-li zastavení veškerého vývozu.
- 28 Soud dále v bodě 49 napadeného rozsudku poukázal na to, že rozhodnutí Opel Nederland ukončit poskytování premii za prodej na vývoz se ze své povahy mohlo týkat pouze prodeje, který byl v souladu se smlouvami o autorizovaném prodeji, protože premie nikdy nebyly poskytovány za prodej jiným příjemcům než konečným spotřebitelům.
- 29 Soud v bodě 50 napadeného rozsudku dodal, že výklad Komise byl podložen i skutečností, že v okamžiku přijetí rozhodnutí nebyl audit u autorizovaných prodejců, kteří byli podezíráni z prodeje na vývoz, prozatím proveden, a že Opel Nederland tudíž nemohla vědět, zda „vyvážející“ autorizovaní prodejci skutečně umožnili prodej neautorizovaným dalším prodejcům.
- 30 V bodě 56 napadeného rozsudku Soud konstatoval, že Komise oprávněně dospěla k závěru, že Opel Nederland schválila dne 26. září 1996 obecnou strategii zaměřenou na narušování veškerého vývozu.

- 31 V rámci svého druhého žalobního důvodu General Motors Nederland a Opel Nederland uplatňovaly, že se Komise dopustila nesprávného právního posouzení a nesprávného skutkového zjištění, když konstatovala, že Opel Nederland zavedla politiku omezující zásobování v rozporu s článkem 81 ES.
- 32 V bodě 88 napadeného rozsudku Soud konstatoval, že nebylo dostatečně právně prokázáno, že by opatření omezující zásobování bylo autorizovaným prodejcům sděleno tím spíše, že by se opatření stalo součástí smluvních vztahů mezi Opel Nederland a jejími autorizovanými prodejci.
- 33 Za těchto podmínek měl Soud za to, že druhý žalobní důvod byl opodstatněný. Zrušil proto část sporného rozhodnutí, která konstatovala existenci opatření omezujícího zásobování v rozporu s čl. 81 odst. 1 ES.
- 34 V rámci třetího žalobního důvodu General Motors Nederland a Opel Nederland tvrdily, že se Komise dopustila nesprávného skutkového zjištění a nesprávného právního posouzení, když se domnívala, že Opel Nederland zavedla systém omezování premií v maloobchodě v rozporu s článkem 81 ES.
- 35 V bodě 98 napadeného rozsudku Soud nejprve uvedl, že vyloučení prodeje na vývoz ze systému premií, které se stalo nedílnou součástí smluv o autorizovaném prodeji mezi Opel Nederland a jejími autorizovanými prodejci, představovalo dohodu podle čl. 81 odst. 1 ES.
- 36 Soud poté v bodě 99 a následujících přezkoumal, zda účelem dotčeného opatření bylo omezit hospodářskou soutěž.

37 V bodě 100 napadeného rozsudku Soud měl za to, že Komise oprávněně tvrdila, že v důsledku ukončení poskytování premií za prodej na vývoz se hospodářský prostor, jímž autorizovaní prodejci disponovali při uskutečňování takového prodeje, ve srovnání s prostorem, jímž disponovali při uskutečňování vnitrostátního prodeje, zmenšil. V tomto ohledu uvedl, že autorizovaní prodejci byli donuceni buď uplatňovat vůči zahraničním zákazníkům méně výhodné podmínky než vůči zákazníkům tuzemským, anebo se spokojit s nižším ziskem z prodeje na vývoz. Podle Soudu mělo zrušení premií za prodej na vývoz za následek nižší atraktivitu tohoto prodeje pro zahraniční zákazníky anebo pro autorizované prodejce. Soud se proto domníval, že opatření ze své povahy mohlo negativně ovlivnit prodej na vývoz, aniž by bylo omezeno zásobování.

38 S odkazem na posouzení prvního žalobního důvodu Soud v bodě 101 napadeného rozsudku dodal, že opatření přijatá vedením společnosti Opel Nederland byla vyvolána zvýšením prodeje na vývoz a směřovala k jeho snížení.

39 S ohledem na povahu opatření i jeho cíle a na hospodářské okolnosti, za nichž mělo být prováděno, se Soud v bodě 102 napadeného rozsudku domníval, že v souladu s ustálenou judikaturou uvedené opatření představovalo dohodu, jejímž cílem je omezování hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 1. února 1978, Miller v. Komise, 19/77, Recueil, s. 131, bod 7; ze dne 8. listopadu 1983, IAZ a další v. Komise, 96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, Recueil, s. 3369, body 23 až 25, a ze dne 28. března 1984, CRAM a Rheinzink v. Komise, 29/83 a 30/83, Recueil, s. 1679, bod 26).

40 Podpůrně General Motors Nederland a Opel Nederland uplatňovaly, že uložená pokuta ve výši 43 milionů eur nebyla přiměřená závažnosti ani délce trvání protiprávního jednání. Navíc Komise údajně nevzala do úvahy chybějící úmysl

dopustit se protiprávního jednání, omezený dopad tohoto jednání na obchod uvnitř Společenství ani nápravná opatření, která Opel Nederland přijala z vlastní iniciativy.

- 41 V bodě 199 napadeného rozsudku Soud považoval základní částku pokuty stanovenou na 40 milionů eur, za předpokladu existence tří dovolávaných opatření, za opodstatněnou a ve sporném rozhodnutí řádně odůvodněnou. Soud se ovšem v bodě 200 napadeného rozsudku domníval, že bylo namístě snížit tuto částku vzhledem ke skutečnosti, že existence opatření o zásobování nebyla prokázána. Za těchto okolností Soud stanovil základní částku pokuty vzhledem k závažnosti protiprávního jednání na 33 milionů eur. V bodě 203 napadeného rozsudku se Soud domníval, že zvýšení částky o 7,5% provedené Komisí s ohledem na délku trvání protiprávních jednání bylo rovněž opodstatněné. Výše pokuty byla proto stanovena na 35 475 000 eur.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 42 General Motors Nederland a Opel Nederland navrhují, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž se týká údajné obecné strategie Opel Nederland omezující vývoz, jakož i politiky Opel Nederland v oblasti prémií a v němž v tomto ohledu potvrzuje pokutu;
 - zrušil sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž doposud nebylo zrušeno napadeným rozsudkem a v němž se týká údajné strategie vývozu Opel Nederland a politiky Opel Nederland v oblasti prémií a v němž v tomto ohledu ukládá pokutu;

- v každém případě snížil pokutu ve výši 35 475 000 eur;
- podpůrně vrátil věc Soudu, aby ji v souladu s rozsudkem Soudního dvora opětovně přezkoumal;
- uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

⁴³ Komise navrhuje, aby Soudní dvůr zamítl kasační opravný prostředek a aby uložil společnostem General Motors Nederland a Opel Nederland náhradu nákladů řízení.

⁴⁴ Dopisem ze dne 20. června 2005 byl Soudní dvůr společnostmi General Motors Nederland a Opel Nederland informován o skutečnosti, že uvedené společnosti fúzovaly a utvořily jedinou společnost s obchodní firmou „General Motors BV“ (dále jen „General Motors“).

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace General Motors

⁴⁵ Prvním důvodem kasačního opravného prostředku General Motors uplatňuje, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když potvrdil zjištění Komise, podle nějž Opel Nederland prováděla obecnou politiku omezování veškerého vývozu.

- ⁴⁶ General Motors zaprvé tvrdí, že úvahy Soudu zjevně zkreslily text zápisu ze schůzky ze dne 26. září 1996, který neobsahuje žádnou zmínku o jakékoli obecné strategii pro omezování veškerého vývozu.
- ⁴⁷ General Motors zadruhé uplatňuje, že Soud porušil povinnost uvést odůvodnění jednak tím, že se domníval, že Komise nezaložila svá tvrzení na interních dokumentech Opel Nederland, a jednak tím, že pro učinění závěru o existenci obecné strategie pro omezování veškerého vývozu sám ve skutečnosti vycházel z týchž dokumentů.
- ⁴⁸ General Motors má zatřetí za to, že úvahy Soudu jsou uvažováním v kruhu. Tvrdí, že Soud pro učinění závěru o existenci obecné strategie pro omezování vývozu motorových vozidel nejprve vycházel z politiky v oblasti premií a následně se pro stanovení omezující povahy politiky v oblasti premií opřel o údajnou obecnou strategii.
- ⁴⁹ General Motors nakonec uplatňuje, že Soud porušil povinnost uvést odůvodnění a že zkreslil důkazy, když v bodě 50 napadeného rozsudku tvrdil, že výklad Komise byl podložen skutečností, že v okamžiku konání schůzky dne 26. září 1996 nebyl prozatím proveden audit u autorizovaných prodejců, kteří byli podezíráni z prodeje na vývoz, a že Opel Nederland tudíž nemohla vědět, zda „vyvážející“ autorizovaní prodejci skutečně umožnili prodej neautorizovaným dalším prodejcům. Podle General Motors byl totiž před schůzkou dne 26. září 1996 proveden přinejmenším jeden audit. Krom toho před touto schůzkou byl autorizovaným prodejcům zaslán dopis, ve kterém Opel Nederland údajně žádala informace o dodržování pravidel prodeje, ale na který z jejich strany neobdržela žádnou uspokojivou odpověď.

Závěry Soudního dvora

- 50 Jak zdůrazňuje generální advokát v bodě 51 svého stanoviska, General Motors svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku ve skutečnosti usiluje, ačkoli se dovolává nesprávného odůvodnění, o zpochybnění posouzení skutkového stavu provedeného Soudem, a zejména o zpochybnění důkazní hodnoty některých skutečností a dokumentů, které Soud vedly k závěru, že Opel Nederland schválila obecnou strategii pro bránění veškerému vývozu.
- 51 ZZ článku 225 ES a z prvního pododstavce článku 58 Statutu Soudního dvora v tomto ohledu vyplývá, že jedině Soud je příslušný jednak zjistit skutkový stav, kromě případu, kdy věcná nesprávnost těchto zjištění vyplývá z písemností ve spise, které mu byly předloženy, a jednak tento skutkový stav posoudit. Pokud Soud zjistil nebo posoudil skutkový stav, Soudní dvůr je na základě článku 225 ES příslušný k výkonu přezkumu právní kvalifikace těchto skutkových okolností a právních důsledků, které z nich Soud vyvodil (viz zejména rozsudek ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise, C-185/95 P, Recueil, s. I-8417, bod 23).
- 52 Soudní dvůr tedy není příslušný ke zjišťování skutkového stavu ani v zásadě k přezkoumávání důkazů, které Soud přijal na podporu tohoto skutkového stavu. Pokud totiž tyto důkazy byly řádně získány a byly dodrženy obecné právní zásady a procesní pravidla použitelná v oblasti důkazního břemene a zajišťování důkazů, přísluší samotnému Soudu posoudit hodnotu, kterou je třeba přidělit důkazům, které mu byly předloženy (viz zejména usnesení ze dne 17. září 1996, San Marco v. Komise, C-19/95 P, Recueil, s. I-4435, bod 40). Takové posouzení tudíž nepředstavuje, s výhradou případu zkreslování těchto důkazů, právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora (výše uvedený rozsudek Baustahlgewebe v. Komise, bod 24).

- 53 Je proto třeba přezkoumat pouze argumenty General Motors směřující k prokázání toho, že Soud zkreslil důkazy.
- 54 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že takové zkreslení musí zjevně vyplývat z písemností ve spisu, aniž by bylo nutné provést nové posouzení skutkového stavu a důkazů (usnesení ze dne 9. července 2004, Fichtner v. Komise, C-116/03 P, nezveřejněné ve Sbírce rozhodnutí, bod 34).
- 55 Pokud jde o argument General Motors, podle kterého Soud zkreslil text zápisu ze schůzky ze dne 26. září 1996, když potvrdil, že zápis prokazuje obecnou strategii pro omezování prodeje na vývoz, je nesporné, že General Motors Nederland a Opel Nederland před Soudem uznaly, že dokumenty, z nichž vycházela Komise, zejména pak uvedený zápis, prokazují existenci strategie pro omezování prodeje na vývoz neautorizovaným dalším prodejčům, který smlouvy o autorizovaném prodeji zakazují.
- 56 Jelikož zápis ze dne 26. září 1996 uvádí různá opatření zaměřená na omezování vývozu, a zejména na vyloučení prodeje na vývoz z prémiových kampaní, aniž by rozlišoval mezi vývozem řádným a vývozem, který je v rozporu s pravidly, General Motors neprokázala, že by Soud uvedený dokument zjevně zkreslil.
- 57 Pokud jde o argument General Motors, podle něhož Soud zkreslil důkazy, když v bodě 50 napadeného rozsudku přiznal určitou důležitost okolnosti, že veškerý audit u autorizovaných prodejců proběhl po 26. září 1996, postačí konstatovat, že tvrzení Soudu v tomto bodě v žádném případě nemůže představovat takové zkreslení důkazů, které by mohlo ovlivnit závěr Soudu o existenci výše uvedené obecné strategie.

- 58 Za těchto okolností musí být první důvod kasačního opravného prostředku zamítnut zčásti jako nepřijatelný a zčásti jako neopodstatněný.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace General Motors

- 59 Druhým důvodem kasačního opravného prostředku General Motors uplatňuje, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když potvrdil tvrzení Komise, podle nějž Opel Nederland zavedla systém omezování prémie v maloobchodě v rozporu s článkem 81 ES.
- 60 General Motors zaprvé tvrdí, že dohodu lze považovat za dohodu s omezujícím cílem ve smyslu článku 81 ES pouze tehdy, pokud je zjevně na první pohled jejím jediným cílem anebo zjevným důsledkem citelně omezit hospodářskou soutěž. Podle General Motors nemůže být politika Opel Nederland v oblasti prémie za takovou dohodu považována.
- 61 Zadruhé General Motors tvrdí, že judikatura týkající se zákazu vývozu či jiných překážek vývozu uvedená Soudem v bodě 102 napadeného rozsudku, nepodporuje závěr Soudu, podle kterého má být politika Opel Nederland v oblasti prémie kvalifikována jako dohoda s omezujícím cílem ve smyslu článku 81 ES. Příliš široký výklad tohoto pojmu by mimoto mohl vést k postihu dohod zcela neškodných pro hospodářskou soutěž a, bez možnosti jeho vyvrácení, k porušení presumpce nevinu a porušení práva být vyslechnut.

62 Zatřetí se General Motors domnívá, že srovnání vnitrostátního prodeje s prodejem na vývoz provedené Soudem v bodě 100 napadeného rozsudku je irelevantní. General Motors uvádí, že jelikož autorizovaní prodejci mohli dosáhnout zisku nezávisle na zaplacení premií a jelikož zásobování vozidly nebylo omezeno, nesnížila politika Opel Nederland v oblasti premií zájem nizozemských autorizovaných prodejců o vývoz během premiových kampaní. V každém případě General Motors uplatňuje, že vzhledem k velkým rozdílům v ekonomických podmínkách vnitrostátního prodeje v Nizozemsku a prodeje na vývoz, zejména s ohledem na vysoké nizozemské zdanění motorových vozidel, nevede vyloučení prodeje na vývoz z premiových kampaní nutně ke zvýšení cen či ke snížení zisků z prodeje na vývoz oproti vnitrostátnímu prodeji.

63 Začtvrté General Motors uplatňuje, že Soud v bodě 101 napadeného rozsudku pro učinění závěru o existenci dohody s omezujícím cílem ve smyslu článku 81 ES nesprávně vycházel z úmyslu Opel Nederland. Cíl dohody ve smyslu tohoto článku přitom musí být posouzen objektivně, a nikoli s odkazem na subjektivní úmysl účastníka.

Závěry Soudního dvora

64 Pokud jde o první část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, postačí konstatovat, jak uvádí generální advokát v bodě 67 svého stanoviska, že na rozdíl od tvrzení General Motors dohodu lze považovat za dohodu s omezujícím cílem i tehdy, pokud omezení hospodářské soutěže není jejím jediným účelem, ale sleduje také jiné legitimní cíle (viz rozsudky ze dne 13. července 1966, Consten a Grundig v. Komise, 56/64 a 58/64, Recueil, s. 429, 496; IAZ a další v. Komise, bod 25 výše; ze dne 8. července 1999, Montecatini v. Komise, C-235/92 P, Recueil, s. I-4539, bod 122, a ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, bod 491).

65 Z toho vyplývá, že první část druhého důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta.

66 Pokud jde o druhou část druhého důvodu kasačního opravného prostředku, z judikatury uvedené v bodě 102 napadeného rozsudku, jak také Soud v tomto bodě správně zdůrazňuje, vyplývá, že pro zjištění, zda dohoda má omezující cíl ve smyslu článku 81 ES, je namístě brát zřetel nejen na její znění, ale s ohledem na ekonomický a právní kontext i na další faktory, jako jsou cíle sledované dohodou jako takovou.

67 Přestože se judikatura uvedená v bodě 102 napadeného rozsudku týká zákazu vývozu či obdobných omezení, vyplývá z ní, že dohoda v oblasti distribuce má omezující cíl ve smyslu článku 81 ES, pokud jasně vyjadřuje vůli znevýhodňovat prodej na vývoz oproti vnitrostátnímu prodeji, a vede tak k rozdělování relevantního trhu (viz v tomto smyslu zejména výše uvedený rozsudek IAZ, bod 23).

68 Jak uvádí generální advokát v bodě 72 svého stanoviska, uvedeného cíle může být dosaženo nejen přímým omezováním vývozu, ale rovněž takovými nepřímými opatřeními, jaká jsou předmětem projednávaného případu, jelikož působí na ekonomické podmínky těchto operací.

69 Zdá se proto, že Soud mohl podepřít své úvahy odkazem na judikaturu uvedenou v bodě 102 napadeného rozsudku.

- 70 Za těchto okolností se nelze ani domnívat, že by tento rozsudek obsahoval příliš rozšiřující definici pojmu dohody s omezujícím cílem ve smyslu článku 81 ES, porušuje přitom presumpci nevinu či právo být vyslechnut.
- 71 Je proto třeba druhou část druhého důvodu kasačního opravného prostředku zamítnout.
- 72 Pokud jde dále o třetí část druhého důvodu kasačního opravného prostředku, je namístě poukázat na to, že podle ustálené judikatury je třeba pro posouzení, zda dohoda má být považována za zakázanou z důvodu narušování hospodářské soutěže, které je jejím důsledkem, přezkoumat hospodářskou soutěž ve skutečném rámci, který by vznikl nebýt sporné dohody (viz rozsudky ze dne 28. května 1998, *Deere v. Komise*, C-7/95 P, Recueil, s. I-3111, bod 76, a *New Holland Ford v. Komise*, C-8/95 P, Recueil, s. I-3175, bod 90).
- 73 Jak uvádí generální advokát v bodě 74 svého stanoviska, za takové situace, jaká je v projednávaném případě, bylo namístě prošetřit chování nizozemských autorizovaných prodejců a soutěžní situaci na relevantním trhu za předpokladu, že by prodej na vývoz nebyl z politiky v oblasti premií vyloučen.
- 74 Zdá se, že Soud takové šetření skutečně provedl, když zejména v bodě 100 napadeného rozsudku konstatoval, že v důsledku ukončení poskytování premií za prodej na vývoz se hospodářský prostor, jímž autorizovaní prodejci disponovali při uskutečňování takového prodeje, ve srovnání s prostorem, jímž disponovali při uskutečňování vnitrostátního prodeje, zmenšil.

- 75 Skutečnost, že vnitrostátní prodej v Nizozemsku a prodej na vývoz se při chybějící daňové harmonizaci neřídí stejnými podmínkami, nemá na uvedený závěr vliv.
- 76 S přihlédnutím k výše uvedenému je namístě zamítnout třetí část druhého důvodu kasačního opravného prostředku jako neopodstatněnou.
- 77 Nakonec, pokud jde o čtvrtou část druhého důvodu kasačního opravného prostředku, podle níž se Soud v bodě 101 napadeného rozsudku dopustil nesprávného posouzení, když vycházel z úmyslu Opel Nederland omezovat hospodářskou soutěž, je namístě upřesnit, že důkaz o takovém úmyslu není rozhodující pro zjištění, zda dohoda má za cíl takové omezování (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Miller v. Komise, bod 18, jakož i CRAM a Rheinzink v. Komise, bod 26).
- 78 Naproti tomu, ačkoli úmysl účastníků není pro určení omezující povahy dohody nezbytný, Komisi ani soudům Společenství nic nezakazuje, aby tento úmysl zohlednily (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek IAZ a další v. Komise, body 23 až 25).
- 79 Z toho vyplývá, jak uvádí i generální advokát v bodě 79 svého stanoviska, že Soud za účelem zjištění, zda vyloučení prodeje na vývoz sledovalo omezující cíl ve smyslu článku 81 ES, mohl oprávněně vycházet také z úmyslů Opel Nederland.
- 80 Je proto třeba zamítnout i čtvrtou část druhého důvodu kasačního opravného prostředku, potažmo druhý důvod kasačního opravného prostředku v plném rozsahu.

Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace General Motors

- 81 General Motors uplatňuje, že Soud se dopustil nesprávného právního posouzení, když v podstatě potvrdil výpočet pokuty provedený Komisí ve sporném rozhodnutí.
- 82 Zprvce se domnívá, že odůvodnění napadeného rozsudku týkající se pokuty porušuje čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, jelikož se zakládá na nesprávných závěrech o existenci údajné obecné strategie pro omezování vývozu a o souladu politiky v oblasti premií s článkem 81 ES.
- 83 Zadruhé General Motors tvrdí, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení a zkreslil důkazy, když se domníval, že úkony Opel Nederland nepředstavovaly ukončení protiprávního jednání po prvním zásahu Komise.
- 84 Zatřetí General Motors uplatňuje, že Komise v několika dalších případech uznala, že rychlé ukončení protiprávního jednání představuje polehčující okolnost, která odůvodňuje snížení pokuty. Zejména se odkazuje na rozhodnutí Komise 2002/405/ES ze dne 20. června 2001 v řízení podle článku 82 Smlouvy o ES (věc COMP/E-2/36.041/PO – Michelin) (Úř. věst. 2002, L 143, s. 1), v němž ukončení protiprávního jednání, ke kterému došlo před oznámením námitek, ale tři roky po zahájení šetření a jeden a půl roku poté, co Komise provedla šetření na místě, vedlo ke vzniku „práva na polehčující okolnosti“.

Závěry Soudního dvora

- ⁸⁵ Je třeba nejprve konstatovat, že první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku přímo souvisí s argumenty, které General Motors uvedla na podporu prvních dvou důvodů, podle nichž systém premii neporušuje článek 81 ES. Jelikož tyto argumenty byly zamítnuty v rámci přezkoumání uvedených důvodů, je proto třeba první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku zamítnout.
- ⁸⁶ Pokud jde o druhou a třetí část třetího důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba poukázat na skutečnost, že pokyny o metodě stanovování pokut udělených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO stanoví, že základní částka může být snížena z důvodů polehčujících okolností, jako například ukončení protiprávního jednání po prvním zásahu Komise.
- ⁸⁷ Je nesporné, že Opel Nederland zrušila systém premii až dne 20. ledna 1998, tj. více než rok po prvním zásahu Komise.
- ⁸⁸ Za těchto okolností, přestože Komise ve srovnatelné situaci pokutu snížila, Soud mohl v bodě 204 napadeného rozsudku oprávněně konstatovat, že Komise nebyla povinna zohlednit polehčující okolnosti ve sporném rozhodnutí.

- 89 Je proto namístě zamítnout druhou i třetí část třetího důvodu kasačního opravného prostředku, potažmo třetí důvod kasačního opravného prostředku v plném rozsahu.
- 90 Protože žádný z důvodů, jichž se General Motors na podporu svého kasačního opravného prostředku dovolávala, není opodstatněný, je namístě kasační opravný prostředek zamítnout.

K nákladům řízení

- 91 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, který se na řízení o opravném prostředku použije na základě článku 118 téhož jednacího řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise náhradu nákladů řízení od General Motors požadovala a že posledně uvedená neměla ve věci úspěch, je namístě jí uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) General Motors BV se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.